

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права і процесу

Юлія Фідря

ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ПРАВНИКА

Навчально-методичні рекомендації

Луцьк – 2022

УДК 342.56(072)

Ф 50

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Протокол № 4 від 19 грудня 2022р.)*

Рецензенти:

Ульчак Б.І. – адвокат, член Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.

Шамринський О.Є. – начальник відділу організаційного та правового забезпечення Волинської обласної прокуратури.

Ф 50 Фідря Ю. О.

Професійна відповідальність правника: навчально-методичні рекомендації. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. – 51 с.

Навчально-методичні рекомендації містять тематичний план змістових модулів, завдання та задачі (казуси) до тем, завдання до індивідуальної науково-дослідницької роботи, а також перелік законодавчих актів та навчально-наукової літератури з курсу «Професійна відповідальність правника».

Рекомендовано для здобувачів другого (магістерського) освітнього рівня вищої освіти спеціальності 081 Право освітньо-професійної програми Право.

УДК 342.56(072)

© Фідря Ю.О., 2022

© Волинський національний
університет імені Лесі
Українки

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ	6
ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА ЗАДАЧІ ДО ТЕМ.....	9
ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ (ОРІЄНТОВНІ ВАРІАНТИ).....	25
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ- РЕСУРСИ.....	46

ВСТУП

«Професійна підготовка правника» є одним з курсів циклу професійної підготовки. Цей курс необхідний для формування у майбутніх правників корпоративного світогляду та розуміння важливої суспільної місії представників правничої професії – утвердження верховенства права у сучасному демократичному суспільстві та захист прав і свобод людини, а також усвідомлення власної приналежності до професійної правничої спільноти.

Курс спрямований на засвоєння морально-етичних та ціннісно-орієнтованих аспектів професійної діяльності та юридичної практики, а також розуміння багатогранної природи професійної відповідальності правників. Здобувачі вищої освіти матимуть змогу детально дослідити етичні принципи та світоглядні цінності майбутньої професії у їх безпосередньому зв'язку із професійною відповідальністю.

У цілому курс «Професійна відповідальність правника» спрямований на комплексну професійну підготовку правників та забезпечує формування здатності розв'язувати задачі дослідницького та інноваційного характеру у сфері права.

Мета курсу – сформуванню у здобувачів вищої освіти концептуальні уявлення про сутність та значення морально-етичних та ціннісно-орієнтованих аспектів професійної діяльності та юридичної практики, а також розуміння багатогранної природи професійної відповідальності правників.

Завданням курсу є формування світогляду майбутніх представників правничої професії з усвідомленням ними цінностей та значення правничої професії й ролі кожного для утвердження верховенства права у сучасному демократичному суспільстві.

За підсумками вивчення курсу «Професійна відповідальність правника» у здобувачів вищої освіти повинен бути сформований відповідний набір загальних компетентностей (здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність приймати обґрунтовані рішення), а також спеціальних компетентностей: здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності; здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію; здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні; здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності; здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів; здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Тема 1. Правнича професія: місія, цінності, відповідальність

1. Місія правничої професії в суспільстві та державі.
2. Світоглядні та етичні цінності у правничій професії, їх характеристика.
3. Довіра суспільства до правника: проблемні питання (причини недовіри, шляхи й засоби її відновлення).

Тема 2. Професійна відповідальність судді

1. Кодекс суддівської етики: призначення, зміст та характеристика.
2. Бангалорські принципи поведінки суддів: коротка характеристика шести показників (принципів) поведінки суддів.
3. Добросесність судді та її критерії.
4. Дисциплінарна відповідальність судді в Україні: загальна характеристика.

Тема 3. Професійна відповідальність прокурора

1. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів: загальна характеристика.
2. Добросесність прокурора та її перевірка.
3. Дисциплінарна відповідальність прокурора в Україні.

Тема 4. Професійна відповідальність адвоката

1. Основні принципи адвокатської етики та їх характеристика (ст.ст. 6-13 Правил адвокатської етики).
2. Принцип конфіденційності: зміст та особливості дії.
3. Дисциплінарна відповідальність адвоката в Україні: загальна характеристика.

4. Етичні дилеми у діяльності адвоката.
5. Поведінка адвоката у соціальних мережах.
6. Рекламування адвокатської діяльності в Україні: нормативне регулювання та практика.

Тема 5. Професійна відповідальність нотаріуса

1. Принципи професійної етики нотаріусів.
2. Принцип конфіденційності: зміст та особливості дії.
3. Дисциплінарна відповідальність нотаріусів: особливості правового регулювання та реалізації.

Тема 6. Вплив приватного життя на професійну відповідальність правника

1. Участь правника у політичному житті.
2. Релігійна свобода правника.
3. Свобода самовираження та комунікації правника у приватному житті (у т.ч. у соціальних мережах).
4. Зовнішній вигляд правника (вимоги). Правовий режим мантиї.

Тема 7. Доброчесність у правничій професії: поняття та значення

1. Поняття доброчесності, його нормативне та доктринальне визначення.
2. Доброчесність судді та її критерії.
3. Доброчесність прокурора: особливості регулювання та перевірки.

Тема 8. Конфлікт інтересів у діяльності правника

1. Поняття та види конфлікту інтересів.
2. Об'єктивність і недопущення конфлікту інтересів у професійній діяльності правника.

3. Способи вирішення конфлікту інтересів у професійній діяльності правника.
4. Вимоги щодо несумісності у правничій діяльності.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА ЗАДАЧІ ДО ТЕМ

Тема 1. Правнича професія: місія, цінності, відповідальність

1. Зробіть короткий конспект питання «Довіра суспільства до правника: проблемні питання (причини недовіри, шляхи й засоби її відновлення)».

Для цього можна опрацювати:

1) Дослідження центру Разумкова «Довіра до інститутів суспільства та політиків, електоральні орієнтації громадян України (липень–серпень 2021р.)»

<https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/dovira-do-instytutiv-suspilstva-ta-politykiv-elektoralni-orientatsii-gromadian-ukrainy>

2) Звіт за результатами дослідження «Ставлення громадян України до судової системи» 2020р. (Громадська організація «Український центр економічних і політичних досліджені імені Олександра Разумкова»). URL :

<https://rm.coe.int/zvitsud2020/1680a0c2d7> (основну увагу зверніть на с. 5-7, 38-47)

3) Інструменти зміцнення довіри до суду в Україні : аналітична записка 2019р./ підгот. Р.Куйбіда, М.Жернаков, М.Середа. URL : <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2019/09/%D0%A6%D0%9F%D0%9F%D0%A0-final-UA-2.pdf> (основну увагу зверніть на с. 4, 22-23)

2. Сформулюйте **ТОР-3 цінностей** ідеального правника. Відповідь обґрунтуйте.

3. Використовуючи метод PRES, дайте відповіді на подані нижче запитання.

А. Чи слід правнику нехтувати етичними принципами, щоб досягнути професійної мети?

Б. Чи відрізняються, на Вашу думку, цінності для різних правничих професій?

Що таке PRES? Це аббревіатура, яка розшифровується англійською мовою таким чином:

P – position – позиція, теза, думка щодо пропонованого питання;

R – reason – обґрунтування Вашої позиції (думки), яку Ви щойно висловили

E – example – приклад, який ілюструє Вашу позицію та її обґрунтування

S – summary – висновки, підсумок.

У найпростішому варіанті Ваша відповідь може виглядати таким чином: «Я вважаю..., тому що ...*(можливі кілька аргументів)*, оскільки до прикладу ...*(може бути кілька прикладів)*, отже,.... ».

4. Наведіть щонайменше три аргументи, **чому**, на Вашу думку, правникам важливо дотримуватися етичних стандартів.

5. Професія судді, як і решта професій, вимагає від людини як дотримання вимог, безпосередньо встановлених законом, так і наявності (формування та удосконалення) якостей, у законах не згаданих, але очевидних за замовчуванням.

Зазначте **три якості**, які, на Вашу думку, є найнеобхіднішими для **суддівської професії**, і без яких особа навіть з глибокими юридичними знаннями не може бути хорошим суддею. Відповідь обґрунтуйте.

Тема 2. Професійна відповідальність судді

1. Перегляньте відео за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=HD5-dmwNvvk> та дайте оцінку поведінці судді. Які ймовірні наслідки такої суддівської поведінки?

2. Ознайомтесь із рішенням Першої дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 28 вересня 2018 року № 3023/1дп/15-18 про притягнення судді Южноукраїнського міського суду Миколаївської області Волкової О.І. до дисциплінарної відповідальності.

Підготуйте **короткий письмовий огляд** даного рішення щодо порушення суддею етичних норм (обсяг – до 2 сторінок).

Орієнтовні питання, які слід висвітлити в огляді:

- 1) Хто подав дисциплінарні скарги на суддю?
- 2) У чому полягала неетична поведінка судді?
- 3) Якими доказами підтверджується вина судді?
- 4) Які наслідки спричинила вказана поведінка судді?

3. Користуючись ресурсом <https://ec.court.gov.ua/ec/>, Методологією оцінювання, затвердженою Рішенням Етичної ради від 09.12.2021 р. №5 https://ec.court.gov.ua/ec/pres-centr/rishenna_er/rishenna_er_5_09_12_21, а також іншими джерелами, дайте відповіді на запитання.

- 1) Яка мета створення Етичної ради?
- 2) Вкажіть склад Етичної ради.
- 3) Назвіть показники критерію професійної етики та добросовісності, якими керується Етична рада.
- 4) Які джерела використовує Етична рада у ході виконання своїх завдань?

5) На основі отриманої інформації дайте власну оцінку (прогноз) ефективності роботи Етичної ради. Чи зможе Етична рада якісно виконувати свої завдання та протидіяти тиску/впливу? Які запобіжники для цього встановлені?

4. Ознайомтесь із перекладом статті Тілмана Хоппе «Все про кошти» (Money talks), яка вийшла 5 березня 2021 року на ресурсі [Verfassungsblog](http://www.tilman-hoppe.de/UA%20money%20talks/) (<http://www.tilman-hoppe.de/UA%20money%20talks/> або <https://verfassungsblog.de/money-talks/>), а також із коротким аналізом рішення ЄСПЛ «Джоджай проти Албанії», викладеним у статті О.Дроздова та О.Дроздової (<https://sud.ua/ru/news/blog/198042-pro-suddivsku-dobrochesnist-po-albanski-za-materialami-rishennya-yevropeyskogo-sudu-z-prav-lyudini-u-spravi-dzhodzhay-proti-albaniyi>). На основі отриманої інформації дайте відповідь на запитання.

Чи бачите Ви можливості застосування механізмів (інструментів), наведених у вказаному рішенні ЄСПЛ, в Україні?

5. За поданим посиланням опрацюйте Інформаційно-аналітичний звіт про діяльність Вищої ради правосуддя у 2021 році (щодо питань притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності – стор. 23-30).

<https://hcj.gov.ua/statistics/informaciyno-analitychnyy-zvit-pro-diyalnist-vyshchoyi-rady-pravosuddya-u-2021-roci> (документ для завантаження).

Дайте відповіді на запитання:

1. За якими підставами найбільше суддів притягнуто до дисциплінарної відповідальності? Визначте п'ятірку «лідерів»

серед цих підстав. Яке місце серед них займають порушення етичного характеру?

2. Які види дисциплінарних стягнень щодо суддів найчастіше застосовувалися у 2021 році? Визначте трійку «лідерів».

3. Суддів яких судів (якої ланки) найчастіше притягували до дисциплінарної відповідальності?

4. Суддів яких судів (за регіонами) найчастіше притягували до дисциплінарної відповідальності?

6. Розв'яжіть задачі. Відповіді аргументуйте.

Задача 1

Суддя на міжнародній науково-практичній конференції у присутності невизначеної кількості осіб (спільному заході проекту «Відкритий суд») у відповідь на запитання одного із учасників заходу висловив критичне зауваження щодо прийнятого його колегою судового рішення та поведінки останнього під час розгляду справи. **Дайте оцінку діям судді з урахуванням норм Кодексу суддівської етики та Бангалорських принципів.**

Задача 2

Судді районного суду увечері передзвонив його друг і повідомив про те, що в його квартирі здійснюється обшук працівниками поліції і попросив втрутитись у цей процес, захистити його. Суддя, з'явившись терміново, пред'явив своє посвідчення, і запропонував повідомити йому, у чому справа та припинити обшук. **Дайте оцінку діям судді з урахуванням норм Кодексу суддівської етики та Бангалорських принципів.**

Задача 3

Суддя у невеликому населеному пункті приступає до розгляду цивільної справи. У судовому засіданні з'ясовується, що позивачем по справі є людина, з якою суддя відвідував (відвідувала) дитячий садочок, а з відповідачем проживає в одному під'їзді. Представник позивача був колегою судді по юридичній фірмі. **Як повинен вчинити суддя в цій ситуації?**

Тема 3. Професійна відповідальність прокурора

1. Підготуйте коротке есе на тему «Гарна перевірка доброчесності прокурора: чи є вона ефективною та доцільною в Україні?»

2. Дайте письмову відповідь на запитання: «Як змінився інститут дисциплінарної відповідальності прокурора з 1991 року до сьогодні?»

3. Перегляньте відео і висловіть власну думку щодо етичності поведінки прокурора.
https://www.youtube.com/watch?v=n_ToMZBcYq8. Чи доцільно за таку поведінку притягувати прокурора до дисциплінарної відповідальності?

4. Вирішіть практичну ситуацію.

Потерпіла у справі, перебуваючи у приміщенні суду і чекаючи на початок засідання, побачила та зафіксувала на кількох фото як до будівлі суду під'їхала автівка, за кермом якої був обвинувачений (у її справі), а також його захисник та прокурор-державний обвинувач у цьому ж провадженні. Коли усі вийшли з авто, прокурор ще 5 хв щось обговорював з обвинуваченим, а потім усі троє пішли у приміщення суду.

Чи порушив прокурор етичні правила поведінки?

5. Опрацюйте за поданим посиланням статтю **О.Калужної «Прокурора по одязі зустрічають, або Чи потрібний прокурору мундир?»** та висловіть власну думку щодо того, яким повинен бути зовнішній вигляд прокурора під час виконання ним службових обов'язків.
https://antidot.info/publicistics/prokurora-po-odezhi-zustrichaiut-abo-chy-potribnyy-prokuroru-mundyr/?fbclid=IwAR2f9GUOF3U7ZHMUZgHn3-zJ-F_D7Rh8kr8jGKUmtfakF5E-NJ0rz-zTrqg

Тема 4. Професійна відповідальність адвоката

1. Розв'яжіть задачі. Відповіді аргументуйте посиланням на Правила адвокатської етики та Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Задача 1

Громадянка А. звернулась до адвоката В. за наданням правової допомоги щодо оформлення права власності на квартиру. При зустрічі вона передала адвокату правостановлюючі документи на квартиру, а адвокат, прийнявши дані документи, погодився надати їй правову допомогу.

Пізніше адвокат підняв розмір свого гонорару, а оскільки громадянка А. не мала можливості оплатити вартість адвокатських послуг, то вона відмовилась від послуг адвоката В. та попросила повернути отримані від неї документи. Однак адвокат В. документи не повернув, а передав їх громадянину У., з яким згодом уклав договір про представництво його інтересів у справах, опонентом (протилежною стороною) по яких є громадянка А.

Дайте оцінку діям адвоката В.

Задача 2

Адвокати А. та Б. разом із заступником голови Президії Українського товариства охорони природи гр. В. спробували зайти до Будинку природи, що належить Українському товариству охорони природи, проте приміщення було зайнято сторонніми особами та охоронялось. Крім того, у приміщенні здійснювались непогоджені з власником будівельні роботи.

За кілька хвилин до цього приміщення прибула група молодиків. Зайшовши до приміщення, один з них (гр. Д.) назвався адвокатом власника, однак при цьому не надав жодних

підтверджуючих документів. Гр. Д., який дійсно був адвокатом (як пізніше з'ясувалося), почав підвищувати голос, нецензурно лаятися, погрожувати, хапати гр. В. за одяг. Зрештою адвокат Д. силоміць виштовхав усіх трьох відвідувачів з приміщення, а пізніше у соцмережах опублікував відео цієї події із нецензурними коментарями.

Дайте оцінку діям адвоката Д.

Задача 3

Адвокат Ц. протягом 3 років здійснював юридичний супровід спільного майна і бізнесу сім'ї Іванових, діючи на підставі довіреності від гр-на Іванова. Однак дружина Іванова, потрапивши під вплив релігійної секти, доручила адвокату Ц. допомогти їй відчужити усе наявне майна, що є спільною сумісною власністю подружжя, на користь релігійної секти та її керівника. Дізнавшись про це, Іванов припинив дію довіреності адвоката Ц., оскільки мав конфлікт із дружиною з приводу її релігійних поглядів і виступав проти такого відчуження майна.

Проте адвокат Ц. все-таки здійснив юридичний супровід створення ТОВ «Будкомфорт-Лайн», де засновницями зазначив дружину Іванова та її мати, перереєстрував на вказане підприємство усе їхнє майно, яке протягом кількох днів було відчужене в інтересах третіх осіб.

Дайте оцінку діям адвоката Ц.

2. Наведіть 2-3 приклади етичних дилем, які можуть виникати у професійній діяльності адвоката.

3. Висловіть власну думку щодо зовнішнього вигляду адвоката під час здійснення ним професійної діяльності. Наведіть аргументи.

4. На сайті одного з адвокатських об'єднань України розміщено девіз: «Незнання законів не звільняє від відповідальності, а звільняє хороший адвокат» (<https://llg.com.ua/>). На Вашу думку, чи відповідає наведене твердження етичним вимогам?

5. Ознайомтесь з інформацією за посиланнями. Висловіть власну думку щодо фото рекламного посту адвокатського об'єднання «Донець і Партнери» та уривку відео адвокатського об'єднання «Захист». Чи відповідають пропоновані матеріали етичним вимогам?

<https://www.facebook.com/donets.partners/posts/12211924482787>

10

<https://www.facebook.com/zahist1/posts/3898007923564556>

Тема 5. Професійна відповідальність нотаріуса

1. За поданими посиланнями ознайомтесь з одним із рішень Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату (на вибір) і поясніть, чому підставою для анулювання свідoctва про право на заняття нотаріальною діяльністю стало неодноразове порушення нотаріусом правил професійної етики, затверджених Міністерством юстиції України.

<https://minjust.gov.ua/files/general/2023/05/06/20230506130841-81.pdf>

<https://minjust.gov.ua/files/general/2023/05/06/20230506131030-43.pdf>

<https://minjust.gov.ua/files/general/2023/05/06/20230506122613-43.pdf>

2. Розв'яжіть задачу. Відповідь обґрунтуйте.

Приватний нотаріус Холоднюк О.З. розмістив на будівлі, де знаходиться його офіс, світлову вивіску з написом «Нотаріус Холоднюк О.З. 24/7. Дешево!» Також він розмістив у газеті оголошення «Нотаріус Холоднюк О.З. Працюємо цілодобово. Можливий виїзд до клієнта за домовленістю. Низькі ціни та гарантована якість!» Чи є такі дії етичним проступком?

**Тема 6. Вплив приватного життя на професійну
відповідальність правника**

1. Перегляньте відео. Висловіть власну позицію щодо того, чи впливає зовнішній вигляд судді на процес здійснення та _____ якість _____ правосуддя?
<https://www.youtube.com/watch?v=NQ4nAHYJMhM>

2. Перегляньте відео. Висловіть власну позицію щодо того, чи впливає позаробоча поведінка судді на його/її професійну діяльність та якість правосуддя? Чи впливають (можуть впливати) уподобання судді щодо книг, пісень, інших мистецьких творів на його/її професійну діяльність та довіру до судової влади у цілому?
<https://zp.depo.ua/ukr/zp/pro-smaki-ne-sperechayutsya-zaporizki-suddi-na-korporativi-spivali-tyuremniy-shanson-video-202201131412112>

3. Дайте відповіді на запитання.

А. Чи можна вважати порушенням ситуацію, коли суддя і прокурор навчалися в одному ЗВО, а тепер задіяні в одному процесі по справі?

Б. Чи можна вважати порушенням ситуацію, коли суддя і прокурор навчалися в одному ЗВО, а тепер випадково опинилися на одному фото під час національного форуму «Жінки в юридичній професії»?

В. За яких умов суддя/прокурор/адвокат можуть спілкуватися, щоб це не підривало авторитету судді і не породжувало сумнівів в його/її об'єктивності? Хто має про це більше дбати – сам суддя, прокурор чи обоє?

4. Дайте відповіді на запитання.

А. Адвокат на своєму сайті розмістив статистику справ, в яких він успішно брав участь, а також відгуки задоволених клієнтів.

Б. Оцініть, чи може він розміщувати таку інформацію? Якщо так, то за яких умов?

В. Чи зміниться ваша оцінка, якщо відгуки клієнтів розмістив на сайті нотаріус?

5. Дайте відповіді на запитання.

Оцініть з позиції етичних засад ситуацію, коли у кабінеті судді висить портрет президента країни. Чи зміниться ваша оцінка, якщо у кабінеті судді висить ікона?

6. Дайте відповіді на запитання.

А. Оцініть з точки зору етичних засад ситуацію, коли суддя сидів у президії з'їзду певної політичної сили, як запрошений гість.

Б. Чи зміниться ваша оцінка, якщо він просто брав участь у з'їзді політичної партії (сидів у залі)?

В. Чи зміниться ваша оцінка, якщо він був присутній на урочистій вечірці певної політичної сили?

Г. Чи зміниться ваша оцінка, якщо в таких ситуаціях був задіяний адвокат чи нотаріус?

7. Розгляньте кейс та дайте відповіді на запитання.

Надійшла скарга на суддю, у провадженні якого перебуває справа за позовом мусульманської громади села до сільської ради про відмову у виділенні земельної ділянки для будівництва релігійної споруди. Скарга обґрунтована тим, що суддя сповідує іслам, оскільки неодноразово переривав судові засідання (в період мусульманської молитви) і його часто бачили в мечеті.

Чи має віросповідання судді розглядатися як обставина, що впливає чи може вплинути на розгляд справи?

Як повинен діяти суддя в даній ситуації?

Розгляньте способи обрання суддею поведінки, щоб його особисті/релігійні переконання не впливали на графік його роботи.

Тема7. Доброчесність у правничій професії:
поняття та значення.

1. Назвіть 3 сфери діяльності судді / прокурора, де вимагається дотримання вимог доброчесності.

2. За поданим посиланням https://ec.court.gov.ua/ec/pres-centr/rishenna_er/ оберіть будь-яке рішення Етичної ради за 2022 чи 2023 рік про **невідповідність** кандидата на посаду члена Вищої ради правосуддя (*прізвище*) критеріям професійної етики та доброчесності для зайняття посади члена Вищої ради правосуддя. Після ознайомлення з рішенням дайте відповідь на питання:

1) Яким критеріям професійної етики та доброчесності не відповідав кандидат/кандидатка в члени Вищої ради правосуддя?

2) Які дії (бездіяльність) чи рішення кандидата/кандидатки в члени Вищої ради правосуддя (або їхня поведінка в цілому) стали підставою для прийняття Етичною радою такого рішення?

Тема 8. Конфлікт інтересів у діяльності правника.

1. Складіть порівняльну таблицю вимог щодо несумісності судді, прокурора, адвоката та нотаріуса.

2. Коротко охарактеризуйте особливості конфлікту інтересів у професійній діяльності правника (суддя, прокурор, адвокат, нотаріус).

3. Опрацюйте інформацію з сайту Ради суддів України за посиланням <https://rsu.gov.ua/ua/documents/38> і дайте відповіді на запитання.

Як розпізнати що суддя перебуває в конфлікті інтересів? Які варіанти врегулювання конфлікту інтересу доступні зараз? Куди звертатись судді за порадою щодо вирішення питання конфлікту інтересів?

4. Опрацюйте посібник на допомогу судді «Особливості конфлікту інтересів у діяльності судді та рекомендації щодо його запобігання і врегулювання у типових ситуаціях», розміщений на сайті Ради суддів України <https://rsu.gov.ua/uploads/article/posibnikosoblivosti-konfliktu-in-b28c61bd3c.pdf>

ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ (ОРІЄНТОВНІ ВАРІАНТИ)

Написання індивідуального науково-дослідницького завдання передбачає виконання кожним здобувачем освіти одного варіанту творчого завдання (проєкту) протягом семестру відповідно до переліку варіантів, який видається на першому практичному занятті.

Висвітлення питань повинно бути глибоким та повним, охоплювати усі проблемні моменти, демонструвати належний рівень знань і навичок, отриманих упродовж вивчення курсу. Відповідь повинна бути чіткою, логічною, з елементами самостійності: зокрема, повинна бути повністю дотримана структура доповіді, подано результати ґрунтовного дослідження існуючого стану правового регулювання проблеми, запропоновано можливі шляхи її вирішення, вказано прогалини чинного законодавства та відзначено можливі способи його удосконалення; наведено актуальні приклади з метою ілюстрації пропонованих тез / відповідей; наведено релевантне законодавство, на основі якого сформульовано думку; наведено відповідні міжнародні нормативні акти; проаналізовано кожну фактичну обставину, наведену у задачі, та надано їй оцінку (впливає / не впливає на результат, а якщо впливає, то яким чином).

ВАРІАНТ 1

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на запропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Соціальне призначення правничої професії.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Якими якостями повинен володіти адвокат для належного виконання своїх професійних обов'язків?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

У суді розглядається справа за позовом особи Г. до особи А. про стягнення боргу за договором позики. Позивач надав пояснення в обґрунтування позовних вимог, після чого головуючий звернувся до нього і сказав: «Знайшли кому дати гроші в борг, це ж цигани. Вони будь-кого в оману введуть». *Дайте правову оцінку ситуації.*

ВАРІАНТ 2

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на пропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Етичні вимоги до поведінки судді в судовому процесі.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Як забезпечити повагу до професії правника у суспільстві?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Адвокат М. протягом кількох місяців надавав консультації та поради клієнту (службовій особі одного з державних органів) щодо способів та шляхів отримання неправомірної винагороди від громадян таким чином, щоб у майбутньому уникнути або мінімізувати відповідальність за такі дії. *Дайте правову оцінку ситуації.*

ВАРІАНТ 3

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на запропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Роль правника у становленні демократії, забезпеченні поваги до прав людини і верховенства права, протидії корупції.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Яке значення для професії судді має зовнішній вигляд?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Громадянин М., який є прокурором окружної прокуратури, під час сімейної вечері обговорював свої робочі плани на наступний тиждень. Предметом обговорення були слідчі дії у кримінальному провадженні, де він є процесуальним керівником. М. розказав, які саме слідчі та оперативно-розшукові дії він планує доручити слідчому, про дату та місце їх проведення. *Дайте правову оцінку ситуації*, якщо члени родини, присутні під час вечері розкажуть інформацію, яка їм стала відома від М. іншим особам.

ВАРІАНТ 4

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на пропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Світоглядні та морально-етичні цінності правничої професії.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Чи потрібно заборонити рекламу адвокатської діяльності в Україні?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Прокурор Н. у свій вихідний день керував автомобілем у нетверезому стані. Його зупинив поліцейський і попросив пред'явити документи. Н. відповів, що він прокурор і може вести себе як вважає за потрібне у свій вихідний день, а документи забув вдома. Після чого Н. сів у свій автомобіль і поїхав далі. *Дайте оцінку вказаній ситуації.*

ВАРІАНТ 5

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на пропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Репутація, її значення для окремих видів правничої професії.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Які етичні дилеми можуть виникати у роботі адвоката?

3. День другий Правничого форуму – 2022 розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Суддя став засновником та головою благодійного фонду «Діти-інваліди». Відповідно до статутних документів голова здійснював: управління майном благодійного фонду, розподіл активів благодійного фонду, приймав усі рішення відносно напрямів і порядку діяльності, але повноваження голова благодійного фонду виконував на безоплатній основі. *Дайте оцінку вказаній ситуації.*

ВАРІАНТ 6

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на пропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Особливості конфлікту інтересів у діяльності різних правничих професій.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Яке значення дотримання етичних принципів у поведінці судді?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Адвокат М. прибув із запізненням для проведення слідчої дії з підзахисним, який перебував у СІЗО. Погрожуючи співробітникам слідчого ізолятора, він вимагав впустити його до СІЗО під час обідньої перерви. Адвокат поведився агресивно та бив кулаками по склу у приміщенні КПП, внаслідок чого розбив скло. *Дайте оцінку діям адвоката.*

ВАРІАНТ 7

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум , де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на пропонувану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Правник та ЗМІ: етичні аспекти взаємовідносин.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Яке значення для професії адвоката має зовнішній вигляд?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

До прокурора А. в 12.30 прийшов слідчий і попросив підписати підозру по справі, в якій А. є процесуальним керівником. А. відповів слідчому, що перед тим, як підписати процесуальний документ, він повинен його прочитати, що потребує близько 1 години часу, а через 30 хвилин розпочнеться обідня перерва. Крім того, прокурор А. сказав, що підозру він підпише зараз, але за умови, що слідчий протягом 15 хвилин принесе йому каву з бутербродом, а також пачку паперу. В іншому випадку прокурор піде на обід і до прокуратури вже сьогодні не повернеться, бо у нього далі за розкладом 3 судові засідання, в яких він буде підтримувати державне обвинувачення. *Оцініть поведінку прокурора з точки зору професійної етики.*

ВАРІАНТ 8

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на пропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Етичні принципи та цінності у діяльності нотаріуса.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Чи є межі для права судді на свободу висловлювання?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

В сімейному колі адвокат розповів, що до нього з питанням розірвання шлюбу звернулась клієнтка, яка є мамою однокласника його сина. Наступного дня в школі син адвоката розказав кільком друзям в класі, що батьки їхнього однокласника розлучаються. *Дайте оцінку вказаній ситуації.*

ВАРІАНТ 9

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на запропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Правник-політик: контроверсійні   питання професійної відповідальності.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Якими якостями повинен володіти прокурор для належного виконання своїх професійних обов'язків?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Адвокат Р. подав на один із телеканалів рекламне оголошення такого змісту: «Найкращий адвокат міста! Надаю весь спектр адвокатських послуг! Не ходіть по жодних інших адвокатів нашого міста, бо вони не дають жодних гарантій успішного виконання доручень! Адвокат Р. – 100 % запорука вирішення Ваших проблем на усіх рівнях!». Чи допустив адвокат Р. порушення закону? *Дайте правову оцінку ситуації.*

ВАРІАНТ 10

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на пропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Критерії добросовісності представників правничої професії.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Як Ви оцінюєте вплив дисциплінарної відповідальності правника на його професійну діяльність?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Адвокат А. розголосив відомості про особисте сімейне життя своєї колишньої клієнтки – гр. К., яка зверталася до нього з приводу ведення справи щодо розлучення та поділу майна, мотивуючи це тим, що відтоді минуло вже 3 роки, інформація втратила актуальність, а гр. К. відмовилася від його послуг. *Дайте правову оцінку ситуації.*

ВАРІАНТ 11

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на пропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Вплив позапрофесійної поведінки на репутацію правника та гідність і добропорядність професії.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Спільне і відмінне у морально-етичних цінностях для різних видів правничої діяльності.

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Стажист адвокатського об'єднання залишив у кімнаті для переговорів документи клієнта. Важлива інформація стала відома конкурентам цього клієнта. *Дайте оцінку вказаній ситуації.*

ВАРІАНТ 12

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на пропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Міжнародні стандарти професійної відповідальності правника.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Які якості важливі для виконання правником нотаріальної діяльності?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Суддя ухвалив вирок у кримінальному провадженні, згідно з яким виправдав особу за отримання неправомірної винагороди у сумі 20000 доларів. Апеляційний суд скасував цей вирок і ухвалив новий, яким визнав раніше виправдану особу винною у вчиненні злочину. Суддя дав інтерв'ю засобам масової інформації, прокоментувавши рішення апеляційного суду та назвавши його незаконним і ухваленим, на його думку, під тиском працівників прокуратури. *Дайте правову оцінку ситуації.*

ВАРІАНТ 13

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на пропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Європейські стандарти професійної відповідальності правника.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Якими якостями повинен володіти суддя для належного виконання своїх обов'язків?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Приватний нотаріус Іваненко О.З. розмістив на будівлі, де знаходиться його офіс, світлову вивіску з написом «Нотаріус Іваненко О.З. 24/7. Дешево!» Також він розмістив у газеті оголошення «Нотаріус Іваненко О.З. Працюємо цілодобово. Можливий виїзд до клієнта за домовленістю. Низькі ціни та гарантована якість!» *Дайте правову оцінку ситуації.*

ВАРІАНТ 14

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на пропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Вітчизняні стандарти професійної відповідальності правника.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Чи потрібно встановлювати вимоги до позаслужбової поведінки прокурора?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Нотаріус М. на окремому столику на автомобільному ринку посвідчував довіреності на керування транспортними засобами. Коли його клієнт зробив йому зауваження щодо збереження документів, він відповів у грубій формі: «Якщо Вас щось не влаштовує, то йдіть до інших нотаріусів та платіть великі гроші!». *Визначте правомірність та етичність дій нотаріуса.*

ВАРІАНТ 15

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на запропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Етичні принципи та цінності у діяльності прокурора.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Чи виправдовують себе встановлені обмеження окремих політичних прав судді в Україні?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Адвокат був викликаний органами досудового слідства і допитаний у справі свого колишнього клієнта. Адвокат надав повну інформацію органам слідства, оскільки справу цього клієнта він вів 10 років тому. *Дайте оцінку вказаній ситуації.*

ВАРІАНТ 16

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на пропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Значення конфіденційності у роботі правника.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Які етичні дилеми можуть виникати у роботі судді?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Народний депутат Іванов організував вечірку з приводу перемоги його політичної партії на виборах. На цю вечірку він запросив своїх друзів – прокурора А., суддів С. та О., начальника підрозділу поліції К. Усі гості під час вечірки вітали Іванова з перемогою на виборах, кажучи слова підтримки на його адресу та критикуючи представників інших партій. Наступного ранку журналісти виклали у мережу інтернет відео вечірки. *Дайте оцінку ситуації.*

ВАРІАНТ 17

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на пропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Компетентність правника та її вплив на професійну відповідальність.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Яке значення дотримання етичних принципів у поведінці прокурора?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Суддя є членом громадської організації «Захисники тварин». Під час проведення акції щодо жорстокого поводження з тваринами, яка проходила біля зоопарку, він був одягнутий в костюм зебри, поведив себе неадекватно, бігав вдовж паркану, голосно вигукуючи образливі заклики на адресу керівництва цього зоопарку. Фото з його зображенням та відповідне відео попали в мережу Інтернет та стали об'єктом для коментарів користувачів. *Дайте правову оцінку ситуації.*

ВАРІАНТ 18

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на пропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Поведінка правника у соціальних мережах та її вплив на професійну відповідальність.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Чи слід перевіряти (якщо так, то як) чесність і порядність майбутнього судді/прокурора/адвоката/нотаріуса в Україні?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Прокурор М., чекаючи початку судового засідання у кримінальній справі, у приміщенні суду дав інтерв'ю журналістам щодо обставин справи, яка буде розглядатись. М. сказав, що обвинувачений О. є злочинцем, бо скоїв крадіжку, що підтверджено матеріалами досудового слідства і тому О. скоро потрапить до колонії. Крім того, М. дозволив собі образливі висловлювання у бік О. Судове засідання було перенесено на наступний тиждень через хворобу судді. Ввечері інтерв'ю з прокурором, в якому він називає О. злочинцем, трансливалось по телебаченню. *Дайте правову оцінку ситуації.*

ВАРІАНТ 19

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на запропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Значення неупередженості у професійній діяльності правника.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

За яких умов суддя/прокурор/адвокат можуть спілкуватися, щоб це не підривало авторитету судді і не породжувало сумнівів в його/її об'єктивності?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Повнолітні (19 років) Іванов, Петров і Сидоров підозрюються у вчиненні крадіжки чужого майна, поєднаної із проникненням у житло. Будучи допитаним у якості підозрюваного, Іванов сказав, що крадіжку він зробив за попередньою домовленістю разом з Петровим і Сидоровим. Підозрюваний Петров заявив, що він участі в здійсненні крадіжки не брав, але знав про неї зі слів Іванова. Зі слів підозрюваного Сидорова крадіжку він вчинив разом з Петровим, а Іванова з ними не було. Батьки Іванова, Петрова й Сидорова з метою економії коштів вирішили укласти угоду про захист всіх трьох підозрюваних з адвокатом Коренчуком, який погодився на це. *Дайте правову оцінку ситуації.*

ВАРІАНТ 20

1. Уявіть, що Вас запросили на Правничий форум, де Ви повинні виголосити доповідь на пленарному засіданні. Складіть текст доповіді на пропоновану тему. Структура доповіді: вступ, 2-3 тези із аргументацією, висновки та пропозиції.

Довіра суспільства до правника: значення та шляхи підвищення.

2. Наступний етап Вашої участі у Правничому форумі – це участь у дискусійних панелях. Уявіть, що у ході дискусії Вам поставили питання. Висловіть власну позицію, відповідаючи на нього.

Чи має віросповідання судді розглядатися як обставина, що впливає чи може вплинути на розгляд справи?

3. День другий Правничого форуму розпочинається із тренінгу, де Вам пропонують розв'язати задачу.

Суддя А. на своїй сторінці у Facebook розмістила фото, де вона сидить у мантиї в залі судових засідань з молотком в руці на тлі державних символів. Фото вона підписала так: «Дам по лобі всім, хто буде на мене «наїжджати»». *Дайте правову оцінку ситуації.*

Завдання 4 – спільне для усіх. На завершення Правничого форуму Вам запропонували переглянути художній фільм «Філадельфія», «Справа Колліні» або «Суддя» (на вибір) і підготувати відгук на нього (крізь призму дотримання героями фільму етичних вимог).

Рекомендована література та інтернет-ресурси

Нормативно-правові акти та коментарі до них:

1. Бангалорські принципи поведінки суддів, схвалені резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року.
URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j67#Text
2. Коментарі щодо Бангалорських принципів поведінки суддів. URL : <http://rsu.gov.ua/uploads/article/komentari-bangalorski-9818bfbb11.pdf>
3. Кодекс суддівської етики, затверджений XI черговим З'їздом суддів України 22.02.2013р.
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text>
4. Коментар до Кодексу суддівської етики. URL : <http://rsu.gov.ua/uploads/article/komentar-kodeksusuddivskoietiki-edd47ed191.pdf>
5. Про адвокатуру і адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
6. Правила адвокатської етики, затвержені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 р.
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
7. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів, затверджено Всеукраїнською конференцією прокурорів 27.04.2017р.
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001900-17#Text>
8. Науково-практичний коментар Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів. / Кравчук В. М. Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2019. 226 с.

9. Правила професійної етики нотаріусів України, затв. Наказом Міністерства юстиції України від 07.06.2021р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#Text>
10. Висновок № 13 (2018) Консультативної ради європейських прокурорів (КРЄП) «Незалежність, підзвітність та етика прокурорів» від 23 листопада 2018 року. URL : <https://rm.coe.int/opinion-13-ccpe-2018-ukr/1680939322>.

Навчальна та наукова література:

11. Денисенко Л., Сироїд О., Фадєєва І., Шаповалова О. БУТИ СУДДЕЮ. Київ, 2015. 216 с.
URL:<http://www.nsj.gov.ua/files/1444391019To%20be%20a%20Judge.pdf>
12. Лозовой В. О., Петришин О. В. Професійна етика юриста. Х.: Право, 2004. 176 с. URL: <https://tomorrowlawyer.org/wp-content/uploads/2017/05/Lozovoi.pdf>
13. Незалежність і дисциплінарна відповідальність суддів : міжнародні стандарти й національна практика : Монографія / Н. Антонюк, О. Верба-Сидор, Т. Пашук, С. Рабінович. Вид. 2-ге. Київ : Алерта, 2021. 248 с.
14. Особливості конфлікту інтересів у діяльності судді та рекомендації щодо запобігання у типових ситуаціях. Посібник. URL: <http://rsu.gov.ua/ua/documents>
15. Правові підстави та приклади притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів, прокурорів, співробітників поліції та державних службовців. Законодавство, практика, приклади за видами порушень / упоряд. С. Г. Туманов. Харків : Право, 2020. 680 с.
16. Професійна етика юриста : навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара.

- Львів: ПП «Арал», 2018. 108 с. URL : <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/2357>
17. Фідря Ю., Гофман Ю. Етичні засади поведінки судді у соціальних мережах. Історико-правовий часопис. 2022. Том 19 (2). С. 18-25.
  18. Фідря Ю. Особливості професійної відповідальності прокурора: теорія і практика. Area Nauki. 2021. №1. С. 77-86. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22634>
  19. Фідря Ю. Професійна відповідальність правника за прояв неповаги до учасників процесу (на прикладі судді). Area Nauki. 2020. №1. С. 14-22. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22611>
  20. Фідря Ю. Напрями удосконалення професійної відповідальності прокурора Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (21 жовтня 2022р., Чернівці)/ редкол.: О.В. Щербанюк та ін. Чернівці: 2022. С. 273-278 (808 с.)
URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22612>
  21. Фідря Ю.О. Право на звернення із дисциплінарною скаргою щодо судді: реалізація та зловживання. Проблеми забезпечення прав і свобод людини : зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.- практ. конф. (Луцьк, 10 груд. 2021 р.) / уклад. Л.М. Джурак. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних 3,43 Мб. С. 223-225.
URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22632>
  22. Фідря Ю. Суддівська етика у світлі положень Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (29 жовтня 2021р., Чернівці)/ редкол.: О.В. Щербанюк та ін. Чернівці:

2021. С. 78-80. (445 с.) URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22635>
23. Фідря Ю. Шляхи зміцнення морально-етичної складової у суддівському середовищі. Актуальні питання реформування правової системи: зб. матеріалів XVIII Міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 04-05 червня 2021 р. / Уклад. Джурак Л. М. Луцьк: «Завжди Поруч», 2021. 170 с. С. 132-134.
24. Фідря Ю. Відповідальність судді за прояви неповаги до учасників процесу. Актуальні проблеми судового права : матеріали міжнар. конф. (Харків, 23 квіт. 2021 р.) / редкол.: Л.М.Москвич та ін. Харків : Право, 2021. 538 с. С. 309-311.
URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22633>
25. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : Навчальний посібник / [Л.В.Радовецька, С.П.Ляковська, О.О.Тихомиров та ін.]. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с.

Інтернет-ресурси:

- <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home> – Офіційний сайт Європейського суду з прав людини
- <http://rada.gov.ua/> – Офіційний веб-портал Верховної Ради України
- <http://court.gov.ua/> – Офіційний веб-портал «Судова влада України»
- <https://rsu.gov.ua/> – Офіційний сайт Ради суддів України
- <https://supreme.court.gov.ua/> – Офіційний веб-портал Верховного Суду
- <https://minjust.gov.ua/> – Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України
- <https://hcj.gov.ua/> – Офіційний веб-портал Вищої ради правосуддя

www.gp.gov.ua/ – Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора

<http://www.reyestr.court.gov.ua/> – Єдиний державний реєстр судових рішень

<https://www.coe.int/en/web/ccje> – Офіційний сайт Консультативної ради європейських суддів

<https://www.coe.int/en/web/ccre/home> – Офіційний сайт Консультативної ради європейських прокурорів

<https://kdkp.gov.ua/> – Офіційний сайт Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів

<https://rpu.gp.gov.ua/ua/index.html> – Офіційний сайт Ради прокурорів України

<https://ptcu.gp.gov.ua/uk/> – Офіційний сайт Тренінгового центру прокурорів України

Навчально-методичне видання

Автор:

Фідря Юлія Олександрівна

Професійна відповідальність правника

Видання друкується в авторській редакції